

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE ĆMIELÓW NA LATA 2022- 2024



Spis treści

1. Wstęp	3
1.1. Uzasadnienie wprowadzenia programu.....	4
1.2. Podstawy prawne opracowania programu.....	5
2. Ogólna charakterystyka gminy Ćmielów.....	6
3. Diagnoza środowiska lokalnego w kontekście problemów występujących w rodzinach.....	7
3.1. Problem przemocy i alkoholizmu wśród mieszkańców Gminy Ćmielów...11	
3.2. Analiza wynikająca z przeprowadzonej diagnozy.....11	
4. Odbiorcy programu i planowane efekty.....	12
5. Założenia i cele programu wspierania rodziny w gminie Ćmielów.....	12
6. Realizatorzy programu.....	16
7. Finansowanie i czas realizacji programu.....	17
8. Monitoring i ewaluacja.....	17
9. Wykaz skrótów i tabel.....	18

1. Wstęp

Rodzina jest najmniejszą i podstawową komórką społeczną, stanowiącą integralną część społeczeństwa. Jest przede wszystkim najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączy go wielorakie związki do końca życia. Rodzina jest małą grupą, pierwotną o przewadze więzi osobistych. Odznaczającą się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem rozvodu bądź porzucenia)¹.

Współcześnie występujące procesy urbanizacji, migracji i industrializacji w znaczący sposób przyczyniły się do zmiany życia całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania. Zmienił się przede wszystkim model klasycznej rodziny, zmalała liczebność rodziny, a także wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego tj. życie w pojedynkę, związki homoseksualne, samotne rodzicielstwo, ko habitacja itp. Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku przeorganizowania władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje kobieta – matka – żona. Wspólne doświadczenia małżonków, kształtują między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki, co powoduje że stają się wobec siebie równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych².

U kobiet pojawia się wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej, który stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Przyczynia się to do zmiany w kształtowaniu się modelu partnerskiego w rodzinie. Kobiety – matki podejmują pracę zawodową, rozwijają pasje i zainteresowania, dążąc do samorealizacji i niezależności od partnera. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni stają w obliczu zmierzania się z faktem, iż nie są oni jedynymi żywicielami rodziny, a tym samym częściej zaczynają uczestniczyć w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci. Dynamiczne zmiany w tym obszarze, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło to równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka oraz zdolności adaptacyjne.

Obecne przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami życia codziennego. Pojawiły się także zjawiska o charakterze globalnym tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starszych, migracje oraz lokalnym tj. ubóstwo,

¹ S. Kawula, J. Brągiel, A. Janke, *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999, s. 49.

² S. Cudak, Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] *Pedagogika rodziny*, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny należy wymienić:

- niezaradność życiową członków rodziny,
- niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych wobec dzieci,
- niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny rodziców,
- brak stabilizacji zawodowej i materialnej,
- alkoholizm jednego bądź obojga rodziców,
- przemoc.

Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z powodu tego coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Podejmując próby pomocy dziecku, uwagę należy skupić na problemach jego najbliższej rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej istnieć oddziaływanie zindywidualizowane i nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a następnie na matki, ponieważ to kobiety są głównymi beneficjentami pomocy społecznej. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Najważniejszym punktem we wspieraniu rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

1.1. Uzasadnienie wprowadzenia programu wspierania rodziny

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowywania i realizacji gminnych 3- letnich programów wspierania rodziny.

Program ten dotyczy zaplanowania i podjęcia działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym różne trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Istotną rzeczą jest by działania oraz decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. W tabeli zamieszczonej poniżej ujęty został wspomniany podział zadań.

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
profilaktyka – wspieranie rodziny	- piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna, - usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, - adopcja	
- asystent rodziny, - placówki wsparcia, - rodziny wspierające, - inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny	- rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, - placówki opiekuńczo-wychowawcze, - usamodzielnianie, - organizator rodzinnej pieczy zastępczej – koordynator, - rodziny pomocowe	- ośrodek adopcyjny, - regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, - interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny

Źródło: Własne opracowanie na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1.2. Podstawy prawne opracowania programu

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483)
2. Karta Praw Rodziny
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821)
4. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329)
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119)
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407)
9. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.)
10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.)
11. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.)
12. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297)

13. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018 – 2022 (Uchwała Nr LX/341/2018 w Rady Miejskiej w Ćmielowie z dnia 08 listopada 2018 roku)

2. Ogólna charakterystyka gminy Ćmielów



Gmina Ćmielów to gmina miejsko – wiejska, położona w powiecie ostrowieckim, w województwie świętokrzyskim. Powierzchnia gminy to 117,7 km² co stanowi 19,1% powierzchni powiatu. Z gminą Ćmielów sąsiadują gminy tj.: Bałtów, Bodzechów, Opatów, Ożarów, Sadowie, Tarłów oraz Wojciechowice. Gmina liczy 7103 mieszkańców (stan na dzień 31 grudzień 2021 r.). Dokładny podział został zawarty w tabeli zamieszczonej poniżej.

Tabela 2: Ewidencja ludności Gminy Ćmielów na lata 2019 -2021

Lp.	Lata	2019 r.	2020 r.	2021 r.
1	0 -3 lat	258	239	241
2	4 – 6 lat	185	193	184
3	7 -14 lat	564	558	547
4	15 -18 lat	282	271	270
5	19 -100 lat	K: 2971 M: 2735	K: 3013 M: 2773	K: 3049 M: 2812
6	Razem	6995	7047	7103

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy w Ćmielowie

Siedziba gminy mieści się w mieście Ćmielów. Miasto to w 1505 roku uzyskało prawa miejskie, powierzchnia jego wynosi 13,34km². Ćmielów położony jest około 10 km na wschód od Ostrowca Świętokrzyskiego przy drodze wojewódzkiej nr 755.

Gmina Ćmielów położona jest na skraju Przedgórze Ilżeckiego i Wyżyny Sandomierskiej. Przepływa przez nią rzeka Kamienna, do której uchodzi rzeka Przepaść. Teren gminy zachwyca niepowtarzalną zmiennością krajobrazu. Odwiedzając ją turyści mogą wędrować pośród wapiennych skał, przemierzać labirynty głęboko wyciętych wąwozów lessowych, spacerować wśród łąk, a także eksplorować leśne ostępy. Fani rowerowych wycieczek mogą skorzystać z zielonego szlaku rowerowego im. Witolda Gombrowicza oraz czerwonego szlaku rowerowego im. Mariana Raciborskiego, na których trasie leży miasto Ćmielów. Miłośnicy zabytków jak nigdzie indziej w Polsce mogą spotkać na terenie gminy Ćmielów, sąsiadujące ze sobą założenia obronne typowe dla nizin (teren Ćmielowa), a także typowe dla terenów wyżynnych (teren Podgrodzia). Ćmielów i jego historia ściśle związana jest również ze znajdującą się tutaj Fabryką Porcelany „Ćmielów”. Wysokogatunkowa wytwarzana w fabryce porcelana znana jest na całym świecie. Oprócz fabryki znajduje się tutaj także Żywe Muzeum Porcelany, w którym można podziwiać i zgłębiać tajniki wytwarzania wyrobów porcelanowych.

3. Diagnoza środowiska lokalnego w kontekście problemów występujących w rodzinach

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji, systemów wartości u ludzi. Spełnia m.in. funkcję opiekuńczą – zabezpieczającą, zapewniając swym członkom zaspokojenie podstawowych potrzeb materialno – bytowych. Niedostatek w rodzinie wywołuje negatywne skutki w zakresie jej funkcjonowania, co powoduje zaburzenie wielu ważnych funkcji oraz odbieganie od poziomu prawidłowości. Występujące zaburzenia w funkcjonowaniu tej komórki powodują destrukcję. Następuje przekazanie złych wzorców, z którymi identyfikują i utożsamiają się dzieci. W rodzinach dotkniętych dysfunkcjami, często zauważa się problemy wychowawcze u nieletnich, niechęć do przyswajania nauki oraz nieprawidłowe funkcjonowanie w środowisku rówieśniczym. Rodzina ta nie tworzy właściwych warunków do kształtowania się prawidłowych relacji pomiędzy jej członkami oraz nie daje poczucia bezpieczeństwa.

Działając zgodnie z ustawą dotyczącą pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku obowiązkiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie jest pomoc mająca na celu przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do usamodzielnienia się osób i rodzin. W pomocy społecznej rodzina występuje nie tylko jako świadczeniobiorca, ale także jako podmiot ochrony, dlatego też powinno mieć się na względzie podmiotowość dziecka i rodziny. Jedną z form pomocy jaką może dostać osoba dotknięta trudnościami jest pomoc finansowa. Pomoc ta ma na celu przede wszystkim wzmocnienie postaw w kierunku przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne zasoby i możliwości. Kolejną formą pomocy jest praca socjalna oraz wsparcie asystenta rodziny, której zadaniem jest wzmocnienie poczucia świadomości o własnej sprawczości i odpowiedzialności za swoje czyny.

Podstawą do skonstruowania programu wspierania rodziny, była diagnoza środowiska lokalnego. Diagnozę opracowano w oparciu o materiały Ośrodka Pomocy Społecznej za lata 2019 – 2021. Przedmiotem diagnozy była sytuacja rodzin objętych pomocą oraz wsparciem przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie.

W 2021 roku z pomocy społecznej skorzystało 313 rodzin liczących 635 osób, w tym 81 rodzin z dziećmi. W poniższej tabeli przedstawione zostały główne powody przyznawania pomocy społecznej z podziałem na liczbę rodzin oraz osób w rodzinach.

Tabela 3. Główne powody przyznawania pomocy społecznej w 2021 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	133	285
Sieroctwo	1	4
Bezdomność	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	23	106
W tym: Potrzeba ochrony wielodzietności	13	69
Bezrobocie	137	365
Niepełnosprawność	101	173
Długotrwała lub ciężka choroba	140	210
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	26	99
W tym: Rodziny niepełne	13	44
Rodziny wielodzietne	10	53
Przemoc w rodzinie	1	1
Alkoholizm	14	25
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	7
Zdarzenie losowe	8	16

Źródło: POMOST – dane własne OPS Ćmielów za 2021 r.

Z analizy zamieszczonej powyżej tabeli wynika, iż w 2021 roku w Gminie Ćmielów najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej były kolejno: długotrwała lub ciężka choroba – 140 rodzin, bezrobocie – 137 rodzin oraz ubóstwo – 133 rodzin. Pomiedzy każdym z tych problemów zachodzi związek przyczynowo – skutkowy, np. długotrwała choroba często przyczynia się do utraty pracy, co kolejno po pewnym czasie niesie za sobą ryzyko życia w ubóstwie. Dlatego tak ważna jest pomoc

materialna i nie materialna niesiona rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych, by mogli przezwyciężać trudności.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim na koniec 2021 roku liczba osób bezrobotnych w Gminie Ćmielów wyniosła ogółem 239 osób, w tym 133 kobiety oraz 106 mężczyzn:

- z prawem do zasiłku 52 osoby, w tym 26 kobiet oraz 26 mężczyzn,
- bez prawa do zasiłku 187 osób, w tym 107 kobiet oraz 109 mężczyzn.

W poniższej tabeli została przedstawiona struktura rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w 2021 roku.

Tabela 4. Struktura rodzin korzystających z pomocy OPS Ćmielów

Rodziny	Rok 2021
Ogółem	313
Rodziny z dziećmi i liczba dzieci w rodzinach	
z 1 dzieckiem	35
z 2 dzieci	27
z 3 dzieci	17
z 4 dzieci	2

Źródło: POMOST – dane własne OPS Ćmielów za 2021 r.

Z analizy wyżej zamieszczonej tabeli, wynika iż ze wszystkich korzystających rodzin najwięcej było tych, które wychowują dwoje lub jedno dziecko.

Rodziny z terenu Gminy Ćmielów korzystają z wielu świadczeń na rzecz sprawowania opieki nad dziećmi, między innymi należą do nich zasiłki rodzinne, jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia wychowawcze 500+, świadczenia rodzicielskiego oraz świadczeń alimentacyjnych. W poniższej tabeli został zamieszczony wykaz liczby rodzin korzystających z poszczególnych świadczeń.

Tabela 5. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń na rzecz sprawowania opieki nad dziećmi

Rodzaj wypłacanego świadczenia	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Zasiłek rodzinny	232	416
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	34	
Świadczenie wychowawcze 500+	727	1052
Świadczenie rodzicielskie	21	
Świadczenia alimentacyjne	51	60

Źródło: dane własne OPS Ćmielów za 2021 r.

Mieszkańcy Gminy Ćmielów korzystają także z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, w 2021 roku skorzystało z tego 14 rodzin, w tym 11 rodzin z dziećmi.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie w 2021 roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w pieczach zastępczych na łączną kwotę 102 047,95 zł, w tym 38 687,46 zł na dzieci przebywające w rodzinach zastępczych oraz 63 360,49 zł na dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Liczba dzieci zabezpieczonych w rodzinach zastępczych wynosi 14.

W roku 2021 w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniony był jeden asystent rodziny. Liczba rodzin, które korzystały z jego usług zamieszczona została w tabeli poniżej, z uwzględnieniem podziału na ilość osób oraz dzieci w rodzinach.

Tabela 6: Rodziny objęte wsparciem asystenta w 2021 r.

Rodziny objęte asystenturą	
Liczba rodzin	18
Liczba osób w rodzinach	69
Liczba dzieci w rodzinach	30
O liczbie dzieci:	
1	7
2	7
3	2
4 i więcej	1

Źródło: dane własne OPS Ćmielów za 2021 r.

Tabela 7: Dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta w 2021 r.

Podział dzieci ze względu na wiek dziecka	Liczba dzieci
0 – 3 lat	6
3 – 6 lat	3
6 – 12 lat	11
12 -15 lat	6
15 – 18 lat	4

Źródło: dane własne OPS Ćmielów za 2021 r.

Gmina Ćmielów korzystała z wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. W 2021 roku z Programu skorzystało 66 dzieci.

Od 2021 roku do komórek organizacyjnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie należy DZIENNY DOM SENIOR + oraz DZIENNY KLUB SENIOR+. Placówki funkcjonują pięć dni w tygodniu w godzinach od 7.00 do 15.00 Dzienny Dom Senior +, natomiast od 12.00 do 16.00 Dzienny Klub Senior +. Miejsce to zapewnia uczestnikom

opiekę, posiłek, rehabilitację, organizację czasu wolnego oraz rozwijanie zainteresowań. W 2021 roku z takiej formy pomocy skorzystało 61 osób. Projekt ten został zrealizowany ze środków własnych Gminy Ćmielów oraz z Budżetu Państwa z Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2021 – 2025.

3.1. Program przemocy oraz alkoholu wśród mieszkańców Gminy Ćmielów

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018 -2022 przyjętym Uchwałą Nr LX/341/2018 Rady Miejskiej w Ćmielowie z dnia 08 listopada 2018 roku.

Na terenie Gminy Ćmielów działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zajmuje się Gminny Zespół Interdyscyplinarny. Celem głównym działalności Zespołu Interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

W 2021 roku do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie 14 Niebieskich Kart, wszystkie zostały założone przez Policję. Grupy robocze oraz ZI pracowały z 14 rodzinami, a pomoc w 2021 roku uzyskało 41 osób.

Sprawami związanymi z rozwiązywaniem problemów uzależnień, motywowaniem do podjęcia działań naprawczych, kierowaniem do Sądu Rejonowego spraw związanych ze zobowiązaniem do leczenia uzależnienia zajmuje się Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W latach 2019 -2021 GKRPA podjęła czynności w formie wystąpienia do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec:

- 6 osób w 2019 roku,
- 7 osób w 2020 roku,
- 2 osób w 2021 roku.

Z powyższych danych wynika, że zmniejszeniu uległa liczba osób uzależnionych od alkoholu wobec których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Na terenie Gminy Ćmielów działa Punkt Konsultacyjny, w którym udzielana jest pomoc terapeutyczna i psychologiczna zarówno osobom uzależnionym, jak i członkom ich rodzin.

3.2. Analiza wynikająca z przeprowadzonej diagnozy

Przeprowadzenie diagnozy środowiska Gminy Ćmielów oraz ogląd aktualnej sytuacji pozwoliło na sformułowanie kierunków działań dla mieszkańców. Pojawiający się problem ciężkiej i długotrwałej choroby, utraty pracy oraz ubóstwa niesie za sobą wiele konsekwencji oddziałujących na sytuację bytową rodziny. Utrata środków finansowych pogłębia i nawarstwia inne problemy tj. bezradność, uzależnienia, izolacja społeczna itp. Nakładające się problemy nasilają się w rodzinach z dziećmi, dlatego ważnym elementem jest wspieranie

materialne i niematerialne, poprzez umożliwienie dostępu do różnego rodzaju form wsparcia. Należy zauważyć, że brak możliwości zapewnienia wsparcia dziecku i rodzinie w środowisku lokalnym spowoduje bardzo dotkliwe skutki psychiczne i społeczne. Nadrzędną rzeczą jest praca nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania podstawowej komórki jaką jest rodzina. Problemy rodzin mają wielowymiarowy charakter i ich rozwiązywanie wymaga także zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Należy doprowadzić do współdziałania wszystkich podmiotów powołanych do działań w celu wspierania rodziny.

4. Odbiorcy programu i planowane efekty

Odbiorcami Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Ćmielów na lata 2022 – 2024 są rodziny oraz ich członkowie zamieszkujące na terenie Gminy Ćmielów w szczególności przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Program kierowany jest do rodziców, dzieci, opiekunów faktycznych i prawnych, a także przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

Do planowanych efektów po realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ćmielów należy przede wszystkim:

- zmniejszenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin,
- wzmocnienie i rozwój systemu rozwiązywania problemów rodziny,
- poprawa funkcjonowania rodziny biologicznej jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzin,
- integrowanie działań instytucji i podmiotów na rzecz rodziny,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa lokalnego o dostępnych formach wsparcia.

5. Założenia i cele Programu Wspierania Rodziny w Gminie Ćmielów

Głównym i najważniejszym celem podejmowanych działań jest dobro i bezpieczeństwo dzieci, które potrzebują prawidłowej i stabilnej atmosfery miłości i zrozumienia, by móc prawidłowo się rozwijać i osiągać przyszłą samodzielność życiową. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w wypełnianiu swoich obowiązków to zespół planowanych działań, skierowanych na przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania danych obowiązków. Systematyczna współpraca wszystkich członków rodziny, instytucji oraz organizacji pracujących z daną rodziną może przynieść skuteczną pomoc.

Cel główny Programu Wspierania Rodziny:

Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w Gminie Ćmielów, sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Celami szczegółowymi Programu są:

1. Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji.
2. Wsparcie rodzin w kształtowaniu i wzmacnianiu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych.
3. Zapewnienie możliwości w wyrównywaniu szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.
4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.
5. Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną.
6. Aktywizacja zawodowa i społeczna rodzin.

<u>Cel szczegółowy 1</u> <u>Zapewnienie rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji</u> <u>Realizacja w okresie od 2022 do 2024 roku</u>			
Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji działania	Realizator
1.1	Diagnoza i monitoring sytuacji rodzin z dziećmi	- liczba wywiadów środowiskowych - liczba odwiedzin monitorujących sytuację rodzin i dzieci	OPS
1.2	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej	- liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w tym: • zasiłki stałe • zasiłki okresowe • zasiłki celowe - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych - liczba rodzin korzystających ze świadczeń Funduszu Alimentacyjnego - liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym 500+ (OPS do maja 2022 roku) - liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym 500 + (ZUS od czerwca 2022 roku) - liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń opiekuńczych w tym: • zasiłki pielęgnacyjne • zasiłki opiekuńcze • świadczenia pielęgnacyjne - liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku mieszkaniowego - liczba rodzin korzystających z jednorazowego dodatku osłonowego	OPS ZUS

1.3	Zapewnienie rodzinom, dzieciom i młodzieży pomocy żywnościowej	- liczba dzieci korzystających z posiłku w placówkach oświatowych - liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy żywnościowej POPŻ z ŚBŻ	OPS
<u>Cel szczegółowy 2</u> <u>Wspieranie rodzin w kształtowaniu i wzmacnianiu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych</u> <u>Realizacja w okresie od 2022 do 2024 roku</u>			
Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji działania	Realizator
2.2	Zapewnienie usługi asystenta rodziny	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	OPS
2.3	Realizowanie programów profilaktycznych wspierających wychowywanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno – wychowawczych przeciwdziałających dysfunkcjom społecznym	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych - liczba dzieci objętych programami	PSP PS GKRPA NZOZ
2.4	Współpraca podmiotów pracujących na rzecz rodziny	- liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodziny - liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego - liczba napisanych informacji do Sądu Rejonowego na temat sytuacji dziecka w rodzinie - liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim	OPS SR
2.5	Realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny”	- liczba złożonych wniosków - liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	OPS
<u>Cel szczegółowy 3</u> <u>Zapewnienie możliwości w wyrównywaniu szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży</u> <u>Realizacja w okresie 2022 do 2024 roku</u>			
Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji działania	Realizator
3.1	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendium o charakterze socjalnym oraz naukowym	- liczba rodzin korzystających ze stypendium szkolnego - liczba dzieci w rodzinach korzystających ze stypendium	OPS

		szkolnego	
3.2	Realizacja w świetlicach środowiskowych ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i poza szkolnych dla dzieci i młodzieży	- liczba świetlic środowiskowych - liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych - liczba dzieci i młodzieży korzystająca z zajęć	UMIG
3.3	Wspieranie dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych poprzez poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne	- liczba konsultacji pedagogicznych przeprowadzonych na terenie placówki - liczba konsultacji psychologicznych przeprowadzona na terenie placówki - liczba konsultacji logopedycznych przeprowadzonych na terenie placówki	PSP PS

Cel szczegółowy 4
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży
Realizacja w okresie 2022 do 2024 roku

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji działania	Realizator
4.1	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami i motywowanie do podjęcia leczenia/terapii, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi	- liczba rodzin z dziećmi, którym udzielono pomocy z powodu uzależnienia - liczba spraw skierowanych do GKRPA - liczba konsultacji psychologicznych	OPS GKRPA
4.2	Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i zapewnienie bezpieczeństwa	- liczba interwencji w związku z kryzysem występującym w rodzinie - liczba działań na rzecz osób doznających przemocy i sprawców - liczba Niebieskich Kart - liczba Niebieskich Kart w rodzinach z dziećmi	OPS KP ZI GKRPA

Cel szczegółowy 5
Zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej, objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną
Realizacja w okresie 2022 do 2024 roku

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji działania	Realizator
5.1	Wspieranie rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	- liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej - liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	OPS PCPR

Program Wspierania Rodziny w Gminie Ćmielów na lata 2022-2024	2022
--	-------------

5.2	Monitorowanie i ocena sytuacji opiekuńczo – wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	- liczba spotkań w zespole do spraw ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	OPS PCPR
5.3	Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	- wysokość poniesionych nakładów finansowych	OPS

Cel szczegółowy 6
Aktywizacja zawodowa i społeczna rodzin
Realizacja w okresie 2022 do 2024 roku

Lp.	Działania	Wskaźniki realizacji działania	Realizator
6.1	Podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych rodzin	- liczba osób zatrudnionych w ramach aktywizacji zawodowej w tym: • prace interwencyjne • roboty publiczne • staże • prace społecznie użyteczne • działalność gospodarczą	PUP
		- liczba osób, które zdobyły nowe kwalifikacje i kompetencje: • zawodowe • społeczne	PUP OPS

6. Realizatorzy programu

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Ćmielów na lata 2022 – 2024 powinien być realizowany poprzez podmioty bądź osoby, których głównym celem jest wspieranie rodziny, zmagającej się z różnymi trudnościami. Przy realizacji Programu zakładamy współpracę podmiotów tj:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie,
- Urząd Miasta i Gminy Ćmielów,
- Szkoła Podstawowa nr.1 im. Krzysztofa Sztybelwieskiego w Ćmielowie,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. prof. Mariana Raciborskiego w Brzostowej,
- Przedszkole Samorządowe w Ćmielowie,
- Dom Kultury im. Witolda Gombrowicza w Ćmielowie,
- Referat Oświaty w Ćmielowie,
- NZOZ „Pacjent” w Ćmielowie,
- Komisariat Policji w Ćmielowie,
- Komenda Powiatowa Policji w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ćmielowie,

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ćmielowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- Sąd Rejonowy w Opatowie,
- Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- Świętokrzyski Bank Żywności w Ostrowcu Świętokrzyskim,
- organizacje pozarządowe:
 - ✓ Kościoły i związki wyznaniowe,
 - ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Gminie Ćmielów,
 - ✓ Koła Gospodyń Wiejskich w Gminie Ćmielów,
 - ✓ Osoby fizyczne.

7. Finansowanie i czas realizacji programu

Zadania Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 -2024 dla Gminy Ćmielów finansowane będą z następujących źródeł:

- środków własnych Gminy Ćmielów,
- środków finansowych z funduszy zewnętrznych, w tym:
 - ✓ rządowych,
 - ✓ pozarządowych,
 - ✓ programów celowych,
 - ✓ funduszy unijnych.

8. Monitoring i ewaluacja

Monitoring z realizacji Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 dla Gminy Ćmielów będzie opierał się na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej, jako głównego koordynatora Programu. Dodatkowo współrealizatorzy odpowiedzialni na realizację celów szczegółowych zawartych w Programie będą przekazywali do Ośrodka Pomocy Społecznej dane dotyczące wykonania zadań. Przekazanie danych odbywało się będzie w formie Raportu z Realizacji Programu (zgodnie ze wzorem zamieszczonym poniżej), po zakończonym roku kalendarzowym, nie później niż do 31 stycznia następnego roku.

Z uzyskanych danych od współrealizatorów oraz ich analizie Ośrodek Pomocy Społecznej sporządzi sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny. Sprawozdanie z monitoringu będzie sporządzane i przekazane Radzie Miejskiej w Ćmielowie do dnia 31 marca każdego roku kalendarzowego.

RAPORT Z REALIZACJI PROGRAMU

Cel szczegółowy :		
Działania	Wskaźniki realizacji działania	Realizator

9. Wykaz użytych skrótów i tabel**Skróty:**

OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ćmielowie
UMIG	Urząd Miasta i Gminy w Ćmielowie
PSP	Publiczne Szkoły Podstawowe w Ćmielowie i Brzostowej
PS	Przedszkole Samorządowe w Ćmielowie
RO	Referat Oświaty w Ćmielowie
DK	Dom Kultury w Ćmielowie
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ćmielowie
KP	Komisariat Policji w Ćmielowie
NK	Procedura „Niebieskie Karty”
SRN	Sąd Rodzinny i Nieletnich w Opatowie
ZI	Zespół Interdyscyplinarny Gminy Ćmielów do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ćmielowie
POPŻ	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim
PSU	Prace społecznie użyteczne
ŚBŻ	Świętokrzyski Bank Żywności w Ostrowcu Świętokrzyskim
NZOZ	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Pacjent” w Ćmielowie
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych
NGO	Organizacje pozarządowe

Tabele:

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.....	5
Tabela 2: Ewidencja ludności Gminy Ćmielów na lata 2019 -2021.....	6
Tabela 3. Główne powody przyznawania pomocy społecznej w 2021 roku.....	8
Tabela 4. Struktura rodzin korzystających z pomocy OPS Ćmielów.....	9
Tabela 5. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń na rzecz sprawowania opieki nad dziećmi.....	9
Tabela 6: Rodziny objęte wsparciem asystenta w 2021 r.....	10
Tabela 7: Dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta w 2021 r.....	10

Uzasadnienie do uchwały w sprawie uchwalenia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 -2024”

Obowiązek opracowania i przyjęcia Programu Wspierania Rodziny wynika z art. 176 pkt. 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisami ustawy opracowanie i realizacja 3 – letnich Gminnych Programów Wspierania Rodziny jest zadaniem własnym Gminy.

Program uwzględnia działania niezbędne do realizacji wsparcia rodziny wynikające z ustawy oraz zdiagnozowanych potrzeb. Określa także działania, wskaźniki oraz realizatorów. Program będzie stanowił podstawę do podejmowanych działań w obszarze wspierania dziecka i rodziny w latach 2022 -2024.